

Datu valsts inspekcija

Elijas iela 17, Rīga, LV-1050, tālr. 67223131, fakss 67223556, e-pasts info@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

Lietā Nr. [..]

ERGO Insurance SE Latvijas filiāle
Skanstes iela 50, LV-1013

Lēmums

Rīgā,
2021.gada 30.jūnijā

Nr. [..]

**Par pārbaudē konstatēto,
rājiena izteikšanu un
pienākuma uzlikšanu**

Datu valsts inspekcija (turpmāk – DVI) 2020.gada 3.novembrī saņēma fiziskas personas (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu ar pielikumu (*DVI reģistrēts ar Nr. [..], turpmāk - Iesniegums*) saistībā ar ERGO Insurance SE Latvijas filiāle (turpmāk – ERGO) veikto personas datu apstrādi, sagatavojot Iesniedzējam obligātās civiltiesiskās transportlīdzekļa apdrošināšanas (turpmāk – OCTA) polises cenas piedāvājumu.

Atbilstoši Iesniegumā norādītajam, ievadot interneta vietnē www.octas.lv (turpmāk – Octas.lv) transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numuru un transportlīdzekļa reģistrācijas apliecības numuru, Iesniedzējs veica OCTA polises cenas pieprasījumu. Pakalpojuma nodrošināšanai Octas.lv minētos datus nosūtīja vairākiem OCTA sistēmas dalībniekiem, tostarp ERGO. Iesniedzējs nav ERGO klients un pirms OCTA polises cenas piedāvājuma saņemšanas/izvērtēšanas arī neplānoja par tādu kļūt. Tāpat Iesniedzējs nav nodevis ERGO savu personas kodu un citus personas datus, izņemot piedāvājuma saņemšanai Octas.lv iesniegto informāciju - transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numuru un transportlīdzekļa reģistrācijas apliecības numuru. Pārbaudot informāciju AS “Kredītinformācijas birojs” (turpmāk – KIB) datubāzē www.manakreditvesture.lv, Iesniedzējs konstatēja, ka ERGO (pirms OCTA polises cenas piedāvājuma sagatavošanas) citastarpā veikusi viņa “kredītspējas vērtēšanu”, proti, pieprasījusi no KIB datubāzes informāciju par Iesniedzēja kredītreitingu. Tīmekļa vietnē www.ergo.lv publicētajā ERGO privātuma politikā¹ dota vispārīga atsauce uz kredītinformācijas datu apstrādi, proti norādīts, ka lai sagatavotu apdrošināšanas piedāvājumu, novērtētu riskus un noslēgtu apdrošināšanas līgumu ERGO pieprasīs un apstrādās personas datus (piemēram, vārdu, uzvārdu, personas kodu, kontaktinformāciju, kredītinformāciju,

¹ [Privātuma politika](#) | [Par ERGO](#) | [ERGO](#)

norēķinu konta numuru, apdrošinātās personas, labuma guvējus un atkarībā no apdrošināšanas produkta arī citu informāciju, tostarp informāciju par transportlīdzekli, īpašumu, veselību, negadījumu vēsturi u.c.). Tāpat ERGO privātuma politikā norādīts, ka ERGO iegūst informāciju no dažādiem reģistriem, piemēram, Ceļu satiksmes drošības direkcijas (turpmāk – CSDD), biedrības “Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs” (turpmāk – LTAB) un KIB datubāzēm.

Tiesisko regulējumu fizisko personu datu apstrādei nosaka Vispārīgā datu aizsardzības regula² (turpmāk – VДАР), Fizisko personu datu apstrādes likums (turpmāk – FPDAL) un citi normatīvie akti, savukārt DVI kompetenci, uzdevumus un tiesības noteic VДАР 55.-58.pants un FPDAL 4. un 5.pants.

Saskaņā ar VДАР 1.panta 2.punktu, VДАР aizsargā fizisku personu pamattiesības un pamatbrīvības un jo īpaši to tiesības uz personas datu aizsardzību. VДАР 2.panta 1.punkts nosaka, ka VДАР piemēro personas datu apstrādei, kas pilnībā vai daļēji veikta ar automatizētiem līdzekļiem, un tādu personas datu apstrādei, kuri veido daļu no kartotēkas vai ir paredzēti, lai veidotu daļu no kartotēkas, ja apstrādi neveic ar automatizētiem līdzekļiem. Personas datu apstrāde ar automatizētiem līdzekļiem ietver datu apstrādi informācijas sistēmās, kur ir iespējams atlasīt personu pēc konkrētiem identifikatoriem. Savukārt personas datu kartotēka ir jebkurš sakārtots personas datu kopums, kurā šie dati ir pieejami saskaņā ar īpašiem kritērijiem – centralizētiem, decentralizētiem vai izklaidētiem, pamatojoties uz funkcionālu vai ģeogrāfisku motivāciju³.

VДАР 4.panta 1. un 2.punkts nosaka, ka “personas dati” ir jebkura informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu (“datu subjekts”)⁴, savukārt “apstrāde” ir jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība vai darbību kopums, ko veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem. Tādējādi personas vārds, uzvārds, personas kods, informācija par personai piederoša transportlīdzekļa reģistrācijas numuru, transportlīdzekļa reģistrācijas apliecības numuru un cita informācija pēc kuras identificējama konkrētā persona ir uzskatāma par personas datiem, bet jebkuras ar šiem datiem veiktas darbības ir personas datu apstrāde VДАР izpratnē.

Par personas datu apstrādes atbildību VДАР ir atbildīgs pārzinis – fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus [..]⁵. Konkrētajā gadījumā par pārzini ir atzīstama ERGO.

VДАР 5. un 6.pantā noteikti personas datu apstrādes vispārīgie noteikumi un principi, tostarp VДАР 5.panta 1.punkta “a” apakšpunkts nosaka, ka personas dati ir jāapstrādā likumīgā, godprātīgā un pārredzamā veidā (“likumīgums, godprātība un pārredzamība”), savukārt “c” apakšpunkts nosaka, ka dati ir adekvāti, atbilstīgi un ietver tikai to, kas nepieciešams to apstrādes nolūkos (“datu minimizēšana”). Turklāt ievērojot VДАР 5.panta 2.punktā noteikto pārskatatbildības principu, tieši pārzinim ir pienākums nodrošināt tādu personas datu apstrādes procesu, kas ļauj pierādīt, ka pārziņa veiktā personas datu apstrāde ir atbilstoša datu aizsardzības normatīvā regulējuma prasībām. Savukārt saskaņā ar VДАР 6.panta 1.punktu apstrāde ir likumīga tikai tādā apmērā un tikai tad, ja ir piemērojams vismaz viens no VДАР 6.panta 1.punktā minētajiem pamatojumiem. VДАР ir noteikti seši vispārīgi tiesiskie pamati: piekrišana, līguma izpilde, juridisks pienākums, sabiedrības intereses, vitālo interešu aizsardzība un leģitīmo interešu ievērošana.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa Regulas Nr.2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

³ VДАР 4.panta 6.punkts.

⁴ Identificējama fiziska persona ir tāda, kuru var tieši vai netieši identificēt, jo īpaši atsaucoties uz identifikatoru, piemēram, minētās personas vārdu, uzvārdu, identifikācijas numuru, atrašanās vietas datiem, tiešsaistes identifikatoru vai vienu vai vairākiem minētajai fiziskajai personai raksturīgiem fiziskās, fizioloģiskās, ģenētiskās, garīgās, ekonomiskās, kultūras vai sociālās identitātes faktoriem.

⁵ VДАР 4.panta 7.punkts.

Atbilstoši VDAR 39.apsvērumā skaidrotajam, jebkurai personas datu apstrādei vajadzētu būt likumīgai un godprātīgai. Fiziskām personām vajadzētu būt pārzināšanai, ka viņu personas datus vāc, izmanto, aplūko vai citādi apstrādā, un tam, kādā apjomā personas dati tiek vai tiks apstrādāti.

VDAR 24.panta 1. un 2.punkts nosaka, ka ņemot vērā apstrādes raksturu, apmēru, kontekstu un nolūkus, kā arī dažādas iespējamības un nopietnības pakāpes riskus attiecībā uz fizisku personu tiesībām un brīvībām, pārzinim jāīsteno atbilstoši tehniskie un organizatoriskie pasākumi, lai nodrošinātu un spētu uzskatāmi pierādīt, ka apstrāde notiek saskaņā ar šo regulu. Ja nepieciešams, minētos pasākumus pārskata un atjaunina. Ja tas ir samērīgi attiecībā uz apstrādes darbībām, 1.punktā minētajos pasākumos ietver to, ka pārzinis īsteno atbilstīgu politiku attiecībā uz datu aizsardzību. Tādējādi, tikai pastāvot kādam no minētajos pantos norādītajiem tiesiskajiem pamatiem un ievērojot minētos principus, personas datu apstrāde var tikt atzīta par tiesisku. Ja minētie nosacījumi netiek ievēroti, personas datu apstrāde nav atbilstoša VDAR un FPDAL.

Pamatojoties uz DVI rīcībā esošo informāciju, saskaņā ar VDAR 57.panta 1.punkta “a”, “f” un “h” apakšpunktu un FPDAL 4.panta pirmās daļas 1.punktu, DVI uzsāka pārbaudi par ERGO veiktās personas datu apstrādes atbilstību VDAR un FPDAL (lieta Nr. [..], turpmāk – Lieta).

FPDAL 15.panta pirmā daļa nosaka, ka pārbaude ietver visu veidu darbības, ko DVI veic, lai noskaidrotu datu apstrādes atbilstību VDAR un citām normatīvo aktu prasībām, tostarp veic datu apstrādes vietas apmeklēšanu, informācijas iegūšanu, izmantojot visas tiesiskās metodes, kā arī citas nepieciešamās darbības.

Saskaņā ar FPDAL 5.panta pirmās daļas 3.punktu DVI ir tiesības savas kompetences ietvaros pieprasīt un bez maksas noteiktajā apjomā un formā saņemt no privātpersonām, valsts pārvaldes institūcijām un amatpersonām pārbaudei nepieciešamo informāciju, dokumentus vai to kopijas un citus materiālus, tostarp ierobežotas pieejamības informāciju. Savukārt VDAR 31.pants nosaka, ka pārzinis un apstrādātājs un attiecīgā gadījumā pārzina vai apstrādātāja pārstāvis pēc pieprasījuma sadarbojas ar uzraudzības iestādi (DVI) tās uzdevumu izpildē.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 14.¹pantam iestāde un tiesa, pieņemot lēmumus, ievēro objektivitāti un dod procesa dalībniekiem pienācīgu iespēju izteikt savu viedokli un iesniegt pierādījumus [..]. APL 61.pants nosaka, ka administratīvā procesa dalībniekam ir tiesības izteikt savu viedokli jebkurā procesa stadijā [..]. Lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam vai trešajai personai, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus šajā lietā,⁶ Administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, kas satur ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi⁷.

Pārbaudes ietvaros DVI vērsās pie ERGO Life Insurance SE Latvijas filiāle⁸, ERGO⁹ un LTAB¹⁰, aicinot sniegt pārbaudei nepieciešamo informāciju, uz ko DVI ir saņemti attiecīgie paskaidrojumi.

ERGO Life Insurance SE Latvijas filiāle savā atbildes vēstulē¹¹ informēja, ka nevar sniegt DVI pieprasītās ziņas, jo DVI vēstulē izteiktie lūgumi ir attiecināmi uz transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas jomu, kas ietilpst ERGO, nevis ERGO Life Insurance SE Latvijas filiāle kompetencē. Attiecīgi DVI vērsās ar informācijas pieprasījumu pie ERGO.

⁶ APL 62.panta pirmā daļa.

⁷ APL 161.panta pirmā daļa.

⁸ DVI 2020.gada 18.decembra vēstule Nr. [..] “Par pārbaudes uzsākšanu un informācijas pieprasījumu”.

⁹ DVI 2021.gada 15.janvāra vēstule Nr. [..] “Par pārbaudes uzsākšanu un informācijas pieprasījumu”.

¹⁰ DVI 2021.gada 5.februāra vēstule Nr. [..] “Par viedokļa sniegšanu”.

¹¹ ERGO Life Insurance SE Latvijas filiāles 2021.gada 12.janvāra vēstule Nr. [..] “Paskaidrojumi uz Nr.2-4.3/1341-N Par pārbaudes uzsākšanu un informācijas pieprasījumu”.

ERGO paskaidroja¹², ka apdrošināšana ir riska nodošana, tas ir process, kurā ERGO kā apdrošinātājs novērtē apdrošinājuma ņēmēja risku, riska parakstīšanas ietvaros. Apdrošināšanas prēmija un līguma noteikumi balstās uz apdrošinātāja veikto riska līmeņa novērtējumu. Katrai personai vai uzņēmumam, kas vēlas apdrošināties, apdrošinātājs piemēro atšķirīgu riska pakāpi. Lai pārliecinātos, ka katrs apdrošinātais maksā taisnīgu prēmiju, apdrošinātāji izmanto virkni vērtēšanas faktoru, lai novērtētu riska līmeni. Kopumā – jo lielāks risks, jo augstāka prēmija¹³. Apdrošinātāji izmanto kredītreitingu kā vienu no faktoriem, kas prognozē indivīda sniegumu saskaņā ar apdrošināšanas līguma noteikumiem. ERGO paskaidroja, ka daudzi neatkarīgi pētījumi ir pierādījuši to, ka zemāki kredītreitingi ir saistīti ar augstākiem relatīvo zaudējumu rādītājiem¹⁴. Tāpat esot pierādīts, ka kredītreitings tieši korelē ar ceļu satiksmes negadījuma (turpmāk – CSNg) biežumu, jo personas kredītreitings ir zemāks, jo lielāka ir CSNg iestāšanās iespējamība. ERGO Insurance SE Igaunijā kredītreitingu izmanto OCTA riska novērtēšanā jau vairākus gadus un ir nepārprotami pierādīta tā korelācija ar CSNg biežumu. Arī ERGO Grupas un *Munich Re* grupas apdrošināšanas uzņēmumi izmanto kredītreitingu kā vienu no riska faktoriem, vērtējot apdrošināmo risku. Papildus ERGO uzsvēra, ka saskaņā ar EIOPA pētījumu, apdrošinātāji Eiropas Savienībā diezgan plaši izmanto kredītreitingu, kā vienu no riska faktoriem aprēķinot apdrošināšanas prēmiju¹⁵. Līdz ar to tiek uzskatīts, ka transportlīdzekļa īpašniekam, kam ir augstāks kredītreitings, ir mazāka varbūtība izraisīt CSNg. Pēc ERGO aprēķiniem 78% no klientiem gūst labumu no šādas apdrošināmā riska novērtēšanas procesa, jo tiem tiek piemērots prēmijas samazinājums par mazāko risku un tiek noteikta taisnīgākā cena par saņemto apdrošināšanas pakalpojumu, kas nepārprotami liecinot, ka ERGO darbība ir vērsta uz visu OCTA pakalpojumā iesaistīto personu tiesisko interešu aizsardzību.

Atbildot uz DVI jautājumu, vai saņemot no Octas.lv potenciālo klientu OCTA polises cenas pieprasījumus, ERGO vienmēr un visos gadījumos pieprasa informāciju no KIB datubāzes un vērtē klientu kredītreitinga datus, kā arī kādos gadījumos minētā informācija tiek/netiek pieprasīta, ERGO norādīja, ka gadījumā, ja ERGO rīcībā nav aktuālas informācijas par transportlīdzekļa turētāja (ja tāda nav – transportlīdzekļa īpašnieka) kredītreitingu un ERGO sistēmās nav norādes, ka datu subjekts iebildis pret kredītreitinga izmantošanu apdrošināšanas prēmijas aprēķināšanai, informācija tiek pieprasīta KIB datubāzēs. Ja klients gada laikā vēršas pie ERGO atkārtoti, lai noslēgtu apdrošināšanas līgumu, ERGO izmanto esošo kredītreitingu atkārtoti pusgada laikā. ERGO pārbauda kredītreitingu divas reizes gadā (vienu reizi pusgadā), ja tas nepieciešams jauna apdrošināšanas līguma noslēgšanai.

Attiecībā uz ERGO ievadītajiem personas datiem KIB datubāzē un to, vai informācijas pieprasīšana notiek automatizēti, ERGO apliecināja, ka informācijas pieprasīšana notiek automatizēti. Lai labāk izprastu situācijas būtību un to, kādi personas dati ir ERGO rīcībā, ERGO sniedza skaidrojumu iesaistīto pušu sadarbībā, ievērojot Iesniedzēja norādīto, ka viņš nav ERGO klients un nav nodevis ERGO savu personas kodu un citus personas datus, izņemot piedāvājuma saņemšanai Octas.lv pārsūtīto informāciju (transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numuru un transportlīdzekļa reģistrācijas apliecības numuru). Proti, potenciālais klients OCTA polises cenas piedāvājuma saņemšanai, ievada transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numuru un transportlīdzekļa reģistrācijas apliecības numuru apdrošinātāja mājaslapā vai *agregatoros*. Šajā gadījumā no Octas.lv šie dati caur LTAB tiek pārsūtīti CSDD, savukārt no CSDD (caur LTAB sistēmu) ERGO saņem informāciju par transportlīdzekļa īpašnieku/turētāju, personas kodu, adresi, CSNg statistiku. Līdz ar to turpmāk, lai

¹² ERGO 2021.gada 18.janvāra vēstule Nr.v “Par informācijas sniegšanu”.

¹³ Kā darbojas apdrošināšana. Pieejams: https://www.laa.lv/wpcontent/uploads/2014/05/Ka_darbojas_apdrosinasana_2013LV.pdf

¹⁴ The use of credit information in personal lines insurance underwriting <http://m.pianet.com/docs/2003/creditstudyinsuranceinformationinstitute.pdf>

¹⁵ Big data analytics in motor and health insurance: thematic review https://register.eiopa.europa.eu/Publications/EIOPA_BigDataAnalytics_ThematicReview_April2019.pdf

saņemtu transportlīdzekļa turētāja (ja tāda nav – transportlīdzekļa īpašnieka) kredītreitingu, KIB datu bāzei tiek nosūtīts potenciālā klienta personas kods.

ERGO norādīja, ka klienta kredītreitings ir būtisks faktors riska novērtēšanai un ERGO nav iespējams izvērtēt apdrošinājuma ņēmēju, transportlīdzekļu turētāju un īpašnieku kredītreitingu, neizmantojot KIB datubāzē pieejamo informāciju. ERGO uzsvēra, ka apstrādā tikai nepieciešamos KIB datus, t.i. tikai personas kredītreitingu, savas leģitīmās intereses īstenošanai. ERGO nevērtē apdrošinājuma ņēmēja, transportlīdzekļa turētāja un/vai transportlīdzekļa īpašnieka konkrēto kredītsaistību apmērus, bet gan šo personu kredītreitingu. ERGO apstrādā KIB datus uz leģitīmās intereses pamata tikai gadījumos, kad šie dati ir nepieciešami apdrošinātā riska izvērtēšanai, lai noslēgtu līgumu. Kredītreitings netiek izmantots, lai mainītu apdrošinājuma prēmiju jau spēkā esoša līguma ietvaros, tādējādi datu subjektiem, kas jau ir noslēguši apdrošināšanas līgumu ar ERGO, neradīsies negatīvas sekas no šādas datu apstrādes, kā arī tiek ievērots samērīguma balanss starp indivīda tiesiskajām interesēm un sabiedrības guvumu.

Attiecībā uz tiesisko pamatu un mērķi, pieprasot KIB datubāzē ziņas par potenciālā klienta kredītreitingu, ERGO norādīja, ka šādas apstrādes tiesiskais pamats ir VDAR 6.panta 1.punkta “f” apakšpunkts un mērķis ir apdrošināmā riska izvērtēšana. Atbilstoši ERGO Leģitīmo interešu līdzsvarošanas pārbaudē¹⁶ norādītajam, minētā datu apstrāde palīdz īstenot ERGO leģitīmo interesi šādu apsvērumu dēļ. Apdrošināšanas līguma likuma (turpmāk – ALL) 7.panta pirmā daļa paredz, ka, noslēdzot apdrošināšanas līgumu, apdrošinājuma ņēmēja un apdrošinātā pienākums ir sniegt apdrošinātāja pieprasīto informāciju par apdrošināšanas objekta stāvokli un apstākļiem, kas apdrošinātājam nepieciešama apdrošinātā riska iestāšanās iespējamības un iespējamā zaudējumu apmēra novērtēšanai [...] un kas ir nepieciešama, lai noslēgtu apdrošināšanas līgumu.

ALL 7.panta pirmā daļa nosaka, ka apdrošinātājs riska iestāšanās iespējamības un iespējamā zaudējumu apmēra novērtēšanai izmanto arī publiski pieejamo vai savā rīcībā esošo tiesiski iegūto informāciju par apdrošināšanas objekta stāvokli un apstākļiem, kas tam nepieciešami apdrošinātā riska izvērtēšanai. Tādējādi likumdevējs ir paredzējis apdrošinātāja tiesības iepazīties ar publiskajās datubāzēs (piemēram, KIB) pieejamo informāciju par apdrošinājuma ņēmēju, savukārt apdrošinājuma ņēmējam – pienākumu iesniegt informāciju par tādiem apstākļiem, kas ir nepieciešami apdrošinātājam apdrošinātā riska izvērtēšanai pēc apdrošinātāja pieprasījuma.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma (turpmāk - OCTA likums) 13.panta pirmā daļa papildus risku uzskaitījumam, kurus apdrošinātājs vērtē pirms OCTA līguma noslēgšanas, paredz arī iespēju vērtēt “citus risku ietekmējošus faktoros”, tādējādi ERGO pastāv iespēja izvēlēties kritērijus papildus likumā noteiktajiem, t.sk., KIB pieejamo kredītreitinga izvērtēšanu pirms OCTA līguma noslēgšanas. Ņemot vērā apdrošinājuma ņēmēja no apdrošināšanas līguma un ALL izrietošu pienākumu veikt apdrošināšanas prēmijas samaksu, apdrošinājuma ņēmēja kredītreitinga datu apstrāde ir būtiska arī ERGO kredītriska izvērtēšanai.

ALL 7.panta pirmā daļa paredz arī apdrošinātā pienākumu sniegt datus apdrošinātājam līdztekus apdrošinājuma ņēmēja pienākumam sniegt informāciju par sevi un apstākļiem, kas nepieciešami apdrošinātā riska izvērtēšanai. Atbilstoši OCTA likuma 3.panta pirmajai daļai – OCTA apdrošina transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību. Tādējādi transportlīdzekļa īpašnieks OCTA līguma ietvaros ir uzskatāms par apdrošināto ALL 1.panta 12.punkta izpratnē un ERGO kā apdrošinātājam ir tiesības apstrādāt viņa datus, bet īpašniekam – vispārīgs pienākums sniegt savus datus pēc apdrošinātāja pieprasījuma. Ņemot vērā transportlīdzekļa turētāja no OCTA likuma izrietošu pienākumu veikt apdrošināšanas prēmijas samaksu, transportlīdzekļa turētāja kredītreitinga datu apstrāde ir būtiska arī ERGO kredītriska izvērtēšanai.

¹⁶ ERGO 2019.gada 8.novembra Leģitīmo interešu līdzsvarošanas pārbaude: apdrošinājuma ņēmēju, transportlīdzekļu turētāja un īpašnieku, kas nav apdrošinājuma ņēmēji, kredītinformācijas biroja datu apstrāde, izvērtējot apdrošinātā riska iestāšanās iespējamību.

Savukārt gadījumos, kad transportlīdzekļa īpašnieks ir juridiska persona (piemēram, ja transportlīdzeklis pieder līzinga kompānijai) vai persona lieto līgumu uz mantas īres, nomas vai patapinājuma līguma¹⁷ pamata, piemērojams OCTA likuma 3.panta otrās daļas noteikums un OCTA līgumu slēdz transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs. Atbilstoši OCTA likuma 13.panta otrās daļas noteikumiem, slēdzot apdrošināšanas līgumu, apdrošināšanas prēmijas apmēra noteikšanai transportlīdzekļa līzinga gadījumā transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā norādītais transportlīdzekļa turētājs tiek pielīdzināts transportlīdzekļa īpašniekam. Tādējādi šādos apstākļos turētājs ir pielīdzināms apdrošinātajam un attiecīgi viņam iestājas ALL 7.panta pirmajā daļā noteiktais pienākums sniegt nepieciešamo informāciju apdrošinātajam, bet ERGO – tiesības šo informāciju iegūt, tostarp no publiskiem reģistriem.

ERGO norādīja, ka nevar leģitīmo interesi pilnībā sasniegt saudzējošākā veidā vai bez apstrādes, proti, ERGO nevar izvērtēt apdrošinājuma ņēmēju, transportlīdzekļu turētāju un īpašnieku kredītreitingu, neizmantojot KIB datubāzē pieejamo informāciju, jo šī informācija ir uzskatāma par ierobežotas piekļuves informāciju, kas nav brīvi pieejama apdrošināšanas komersantiem ārpus KIB. Turklāt gadījumos, kad ERGO nepieciešams izvērtēt transportlīdzekļu īpašnieku vai turētāju datus, ja tie nav apdrošinājuma ņēmēji, slēdzot distances līgumu, nav iespējams iegūt citu tiesisku pamatu (piemēram, piekrišanu vai iestrādāt līgumā noteikumu, kas paredzētu KIB informācijas apstrādi), jo transportlīdzekļa turētājs un īpašnieks nebūs apdrošināšanas līguma puse.

Vērtējot datu subjektu intereses ERGO konstatējusi, ka minētā datu apstrāde var atstāt gan pozitīvas, gan negatīvas sekas uz personu, jo datu apstrādes rezultātā apdrošināšanas ņēmējam būs iespēja iegūt tādu apdrošināšanu, kas piemērota viņa finanšu stāvoklim (apdrošināšanas prēmija būs atkarīga no datu subjekta kredītreitinga, piemēram, apdrošinājuma ņēmējam ar labāku kredītreitingu var tikt aprēķināta zemāka apdrošināšanas prēmija, savukārt apdrošinājuma ņēmējam ar sliktāku kredītreitingu var tikt piemērota augstāka apdrošināšanas prēmija). Visas sabiedrības interese plašākā nozīmē ir, lai apdrošināšanas sabiedrības varētu veikt precīzus apdrošināšanas risku aprēķinus un piedāvātu piemērotāko pakalpojumu un cenu, veicot datus balstītus piedāvājumus. Savukārt bez šāda pamatojuma, apdrošināšanas sabiedrības mazāk vēlēties uzņemt risku un var piedāvāt klientiem mazāk izdevīgus piedāvājumus. Datus balstīta riska novērtēšana ļaus apdrošināšanas sabiedrībai pieņemt pamatotus lēmumus atbilstoši Maksātspēja II (*Solvency II*)¹⁸ direktīvas garam, kas paredz nodrošināt uz ekonomisku risku orientētu pieeju. Tāpat norādīts, ka iegūtā informācija par datu subjekta kredītreitingu tiks apstrādāta ar automatizētiem līdzekļiem, lai sagatavotu līguma cenas piedāvājumu apdrošinājuma ņēmējam. Datu subjekta kredītreitings ietekmē aprēķinātās apdrošināšanas prēmijas apmēru. ERGO atzīst, ka šajā situācijā VDAR 22.pants paredz, ka datu subjektam ir tiesības nebūt tāda lēmuma subjektam, kura pamatā ir tikai automatizēta apstrāde, tostarp profilēšana, kas attiecībā uz datu subjektu rada tiesiskās sekas vai kas līdzīgā veidā ievērojami ietekmē datu subjektu. ERGO izmanto automatizēto lēmumu pieņemšanu, lai novērtētu apdrošināto risku un aprēķinātu apdrošināšanas prēmiju, kas ir nepieciešama, lai noslēgtu līgumattiecības starp ERGO un datu subjektu. ERGO norādīja, ka VDAR nav definēti jēdzieni “tiesisks” vai “līdzīgā veidā ievērojams”, taču formulējums skaidri parāda, ka 22.pants attiecas tikai uz nopietnu ietekmi. Lai iestātos tiesiskas sekas, nepieciešams, lai lēmums, kā pamatā ir tikai automatizēta apstrāde, skar kādas personas likumīgas tiesības, piemēram, tiesības brīvi apvienoties [...] Tiesiskas sekas var būt arī tādas, kas ietekmē personas juridisko statusu vai tās līgumiskās tiesības¹⁹. Lai datu apstrādei būtu ievērojama ietekme uz personu, apstrādes sekām jābūt pietiekami lielām vai svarīgām, lai tām pievērstu uzmanību. Cītiem vārdiem sakot, lēmumam ir jābūt tādam, kas var: ievērojami ietekmēt attiecīgo

¹⁷ Ceļu satiksmes likums 1.pants 25.punkts

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārpadrošināšanas jomā (Maksātspēja II)

¹⁹ 29.panta datu aizsardzības darba grupas pamatnostādnes par automatizētu individuālu lēmumu pieņemšanu un profilēšanu Regulas 2016/679 nolūkiem, pieņemtas 2017.gada 3.oktobrī, 21.lpp.

personu apstākļus, uzvedību vai izvēli, radīt ilgstošu vai patstāvīgu ietekmi uz datu subjektu vai visliktākajā gadījumā novest pie personu izslēgšanas vai diskriminācijas²⁰. Izvērtējot personas kredītreitingu, apdrošinājuma ņēmējam netiks atteikta apdrošināšanas līguma noslēgšana, taču var tikt palielināta vai pazemināta apdrošināšanas prēmija, kuru saskaņā ar ALL ir pienākums samaksāt apdrošinājuma ņēmējam. Attiecīgi VDAR 22.pantā noteiktā automatizēta individuālu lēmumu pieņemšana, radīs tiesiskas sekas vai līdzīgā veidā ievērojami ietekmēs tieši apdrošinājuma ņēmēju. Ņemot vērā transportlīdzekļa īpašnieka un turētāja statusu, kas izriet no ALL un OCTA likuma, minēto personu kredītreitinga izvērtēšana neradīs tiesiskas sekas vai līdzīgā veidā ievērojamu ietekmi uz minētajām personām, jo saskaņā ar ALL apdrošināšanas prēmijas samaksas pienākums ir noteikts apdrošinājuma ņēmējam, kurš ir apdrošināšanas līguma puse. Tādējādi ERGO secinājusi, ka tai var būt pamats apdrošināšanas ņēmēja, transportlīdzekļa turētāja un īpašnieka KIB datu bāzē esošo datu apstrādei, pieņemot automatizētu lēmumu, jo lēmums ir nepieciešams, lai noslēgtu līgumu ar apdrošinājuma ņēmēju.

Attiecībā uz to, vai persona datu nodošanas brīdī varēja saprātīgi paredzēt, ka viņa datu apstrāde varētu notikt attiecīgajā veidā, ERGO informēja, ka datu subjekti var iepazīties ar ERGO privātuma politiku, kurā izklāstīta datu subjektam paredzētā informācija par personas datu apstrādi atbilstoši VDAR 14.panta prasībām. Ņemot vērā, ka ERGO plāno no KIB saņemt tikai kredītreitingu un ERGO rīcībā nav transportlīdzekļu turētāju un īpašnieku, kas nav apdrošinājuma ņēmēji, kontaktinformācijas, ERGO nepastāv iespēja efektīvi sazināties ar šiem datu subjektiem, lai informētu par datu apstrādi. Šajā situācijā datu subjektu informēšana personīgi prasītu nesamērīgi lielas pūles VDAR 14.panta piektās daļas “b” punkta izpratnē. Līdz ar to, lai nodrošinātu visu skarto datu subjektu tiesības uz informāciju, ERGO publicē informāciju par transportlīdzekļa turētāju un īpašnieku datu apstrādi Privātuma politikā, kā arī nodrošinās datu subjektu tiesību īstenošanu, ja transportlīdzekļu turētāji vai īpašnieki vērsīsies pie ERGO ar pieprasījumiem.

Ievērojot legītīmo interešu līdzsvarošanas pārbaudē konstatēto, ERGO secinājusi, ka tā var iegūt datus no KIB datubāzes uz legītīmās intereses pamata, lai izvērtētu apdrošinājuma ņēmēja, transportlīdzekļa turētāja, bet ja tāda nav – transportlīdzekļa īpašnieka apdrošināto risku, kad šīs personas ir apdrošinājuma ņēmējs un apdrošinātais ALL izpratnē. Datu subjektu tiesību aizskārums būs samērīgs ar ERGO ieguvumu. Ņemot vērā, ka kredītreitinga dati ir ierobežotas pieejamības informācija, efektīva ERGO piekļuve aktuālajiem kredītreitinga datiem pirms līguma slēgšanas distancēti vai klātienē ir iespējama tikai caur KIB, un nepastāv cits tikpat efektīvs un uzticams veids, lai apstrādātu apdrošinājuma ņēmēja, transportlīdzekļa turētāja un īpašnieka datus ar metodi, kas būtu saudzīgāka datu subjekta tiesībām. Situācijā, kad ERGO ir iecerējis kredītreitinga datu apstrādi ar mērķi izvērtēt kredītrisku pirms apdrošināšanas līguma noslēgšanas ar apdrošinājuma ņēmējiem, automatizēts lēmums var tikt pamatots ar VDAR 22.panta otrās daļas “a” punkta noteikumiem. Ņemot vērā transportlīdzekļa īpašnieka un turētāja statusu, kas izriet no ALL un OCTA likuma, minēto personu kredītreitinga izvērtēšana neradīs tiesiskas sekas vai līdzīgā veidā ievērojamu ietekmi uz minētajām personām, jo saskaņā ar ALL apdrošināšanas prēmijas samaksas pienākums ir noteikts apdrošinājuma ņēmējam, kurš ir apdrošināšanas līguma puse.

Atbildot uz DVI jautājumu, kāda veida citas personas datu apstrādes darbības (vadoties no VDAR 4.panta 2.punkta) ar datu subjektu personas datiem tiek veiktas ERGO, iegūstot informāciju par datu subjektu kredītreitingu un kāds ir to tiesiskais pamats, ERGO paskaidroja, ka VDAR 4.panta 2.punkts definē personas datu apstrādes konceptu. Proti, “apstrāde” ir jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība vai darbību kopums, ko veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem, piemēram, vākšana, reģistrācija, organizēšana, strukturēšana, glabāšana, pielāgošana vai pārveidošana, atgūšana, aplūkošana, izmantošana, izpaušana, nosūtīt, izplatīt vai citādi darīt tos pieejamus, saskaņošana vai kombinēšana, ierobežošana, dzēšana vai iznīcināšana. Līdz ar to, datu

²⁰ Turpat, 22.lpp.

subjektu kredītreitings tiek izmantots apdrošināmā riska izvērtēšanai, attiecīgi, tas ietver virkni apakšdarbību. Proti, šīs informācijas iegūšana, apstrādāšana, analīze, glabāšana un dzēšana, tiklīdz tā nav aktuāla. ERGO šo informāciju nenodod trešajām pusēm. Apstrādes tiesiskais pamats ir VDAR 6.panta 1.punkta “f” apakšpunkts un mērķis - apdrošināmā riska izvērtēšana.

Atbildot uz jautājumu, vai un kā ERGO nodrošinās situācijas risinājumu, ja datu subjekts izmantos tiesības iebilst pret savu personas datu apstrādi saskaņā ar VDAR 21.panta 1.punktā noteikto, ERGO paskaidroja, ka VDAR 21.panta 1.punkts paredz, ka datu subjektam, balstoties uz iemesliem saistībā ar viņa īpašo situāciju, ir tiesības jebkurā laikā iebilst pret savu personas datu apstrādi, kas pamatojas uz VDAR 6.panta 1.punkta “f” apakšpunktu. Šādā gadījumā pārzinis jeb ERGO personas datus vairs neapstrādās, izņemot, ja pārzinis norāda uz pārliecinošiem leģitīmiem apstrādes iemesliem, kas ir svarīgāki par datu subjekta interesēm, tiesībām un brīvībām, vai lai celtu, īstenotu vai aizstāvētu likumīgas prasības. Vispirms, lai nodrošinātu visu skarto datu subjektu tiesības uz informāciju, ERGO publicē informāciju par transportlīdzekļa turētāju un īpašnieku datu apstrādi Privātuma politikā, kā arī nodrošina datu subjektu tiesību īstenošanu, ja transportlīdzekļu turētāji vai īpašnieki vērsas pie ERGO ar pieprasījumiem. Tiklīdz ERGO saņem datu subjekta pieprasījumu, tas tiek nodots datu aizsardzības speciālistam, izvērtēšanai un atbildes sagatavošanai, ņemot vērā VDAR prasības un noteiktos termiņus. Ja datu subjekts izmanto VDAR 21.panta 1.punktā noteiktās tiesības, t.i. iebilst pret kredītreitinga izmantošanu, tad saskaņā ar ERGO Datu subjekta pieprasījumu izskatīšanas vadlīnijām: *“Datu subjektam ir tiesības jebkurā laikā iebilst pret viņa personas datu apstrādi: 1) ja šāda apstrāde tiek veikta, pamatojoties uz ERGO leģitīmām interesēm, ieskaitot profilēšanu (datu subjekts nevar realizēt šīs tiesības, ja ERGO ir leģitīmie iemesli apstrādāt personas datus, kas ir svarīgāki par datu subjekta interesēm, tiesībām un brīvībām vai ja apstrādes nolūks ir īstenot vai aizstāvēt ERGO likumīgās prasības); 2) tiešā marketinga nolūkos (ja personas dati tiek apstrādāti tiešā marketinga nolūkā), ieskaitot profilēšanu, ciktāl tā ir saistīta ar šādu tiešo marketingu. Ja datu subjekts iebilst pret apstrādi tiešā marketinga nolūkiem, personas datus šādā nolūkā vairs neapstrādā. Datu aizsardzības speciālists pirms atbildes sniegšanas datu subjektam izvērtē: 1) uz kāda pamata tiek apstrādāti personas dati; 2) vai ERGO intereses, veicot attiecīgo datu apstrādi, prevalē pār datu subjekta interesēm; 3) vai ERGO ir nepieciešams īstenot vai aizstāvēt kādas savas likumīgās prasības, veicot datu apstrādi; 4) vai datu subjekta personas datu apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs (ja personas datus apstrādā zinātniskās vai vēstures pētniecības nolūkos vai statistikas nolūkos).”*

Tāpat ERGO norādīja, ka saskaņā ar ERGO kārtību par klienta pieprasījumiem saistībā ar kredītreitinga izmantošanu, saņemot datu subjekta pieprasījumu vai sūdzību par kredītreitinga datu apstrādi un apstrādes mērķiem, IT sistēmā tiek veikta atzīme par klienta kredītreitinga izmantošanas aizliegumu. ERGO vērs uzmanību, ka kopš 2020.gada septembra, kad tika ieviests šis algoritms, un saņemti datu subjekta pieprasījumi par kredītreitinga izmantošanu, visos gadījumos ERGO nekavējoties apturēja kredītreitinga izmantošanu attiecībā uz konkrēto datu subjektu, kā arī veica attiecīgas atzīmes savās IT sistēmās, lai arī turpmāk ievērotu šo datu subjektu vēlmes. ERGO prioritāte ir komunikācijas veidošana ar datu subjektiem, kā arī atgriezeniskās saites sniegšana ar mērķi uzlabot pakalpojumu sniegšanas procesus.

Pārbaudes ietvaros DVI lūdza LTAB sniegt viedokli saistībā ar ERGO norādītajiem apsvērumiem par potenciālo klientu kredītreitinga vērtēšanas nepieciešamību. LTAB norādīja²¹, ka atbilstoši OCTA likuma 12.pantam apdrošināšanas prēmijas apmēru nosaka apdrošinātājs, ievērojot transportlīdzekļa veidu, izmantošanas mērķi un citus risku ietekmējošus faktorus. Līdz ar to LTAB ieskatā, apdrošinātājs var patstāvīgi izvēlēties, kādus riska ietekmējošus faktorus tas izmantos un cik katrs no tiem būs būtisks apdrošināšanas prēmijas apmēra noteikšanā.

²¹ LTAB 2021.gada 12.februāra vēstule Nr. [..]20 “Par viedokļa sniegšanu”.

Arī no Finanšu ministrijas sniegtā viedokļa²² izriet, ka apdrošināšanas sabiedrības ir tiesīgas izstrādāt savu apdrošināšanas prēmijas noteikšanas politiku, nosakot tajā apdrošināmā risku ietekmējošus faktoros, kurus tā ņems vērā, lai izpildītu OCTA līgumā paredzētās saistības un segtu apdrošināšanas veikšanai nepieciešamos izdevumus. Tomēr, izstrādājot apdrošināšanas prēmiju veidošanas politiku, apdrošināšanas sabiedrībai kā jebkuram datu pārzinim ir jāņem vērā VDAR prasības attiecībā uz personas datu apstrādi, īpaši ievērojot datu subjekta VDAR 12.pantā noteiktās tiesības saņemt pārredzamu informāciju par datu apstrādi un VDAR 22.pantā noteiktās tiesības netikt pakļautam pilnībā automatizētai lēmumu pieņemšanai.

Izvērtējot ERGO sniegto paskaidrojumu kopsakarā ar DVI rīcībā esošo informāciju, DVI konstatē, ka pārbaudes ietvaros iegūtās informācijas kopums ir pietiekošs un ļauj secināt, ka ERGO, apstrādājot Iesniedzēja kredītreitinga datus OCTA polises cenas piedāvājuma sagatavošanai, ir veikusi prettiesisku Iesniedzēja personas datu apstrādi, t.i. bez VDAR 6.panta 1.punktā noteiktā tiesiskā pamata un pretēji VDAR 5.panta 1.punkta “a” un “c” apakšpunktos noteiktajiem personas datu apstrādes principiem.

Lai gan ERGO ir veikusi leģitīmo interešu līdzsvarošanas pārbaudi, secinot, ka datu subjektu tiesību aizskārums ir samērīgs ar ERGO ieguvumu, DVI šādu ERGO secinājumu nevar atzīt par pamatotu turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Likumīga datu apstrāde paredz, ka pārzinis atbildīgi izvēlas nolūkus, kādiem tas plāno datus apstrādāt, nepieļaujot tādu nolūku rašanos un īstenošanu, kas var nepamatoti ietekmēt datu subjekta privātumu. Par likumīgiem nolūkiem viennozīmīgi atzīstami tādi nolūki, kas sabiedrībā un normatīvajos aktos ir atzīti par samērīgiem un pieļaujamiem. Otrs būtisks likumības principa aspekts ir datu apstrādes uzsākšana tikai atbilstoša tiesiskā pamata esamības gadījumā. Līdz ar to, nodrošinot VDAR 5.panta 1.punkta “a” apakšpunktā noteiktā likumīguma principa ievērošanu, pārzinim attiecībā uz personas datu apstrādi ir jānodrošina VDAR atbilstoša tiesiskā pamata izmantošana.

ERGO kredītreitinga datu apstrādi pamato ar VDAR 6.panta 1.punkta “f” apakšpunktu, jeb ERGO leģitīmajām interesēm, ar mērķi – apdrošināmā riska izvērtēšana.

DVI norāda, ka VDAR 6.panta 1.punkta “f” apakšpunkts nodrošina tiesisko pamatu personas datu apstrādei apstākļos, kad apstrāde ir vajadzīga pārziņa vai trešās personas leģitīmo interešu ievērošanai, izņemot, ja datu subjekta intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības, kurām nepieciešama personas datu aizsardzība, ir svarīgākas par šādām interesēm. Leģitīmas intereses citastarp nozīmē, ka tām ir jābūt likumīgām – īstenotām tādā veidā, kas atbilst datu aizsardzības un citiem tiesību aktiem.

Vienlaikus norādāms, ka leģitīmās intereses pēc savas būtības ir elastīgākas par citiem VDAR 6.panta 1.punktā ietvertajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem un varētu tikt attiecinātas principā uz jebkuru personas datu apstrādes darbību, kam ir saprātīgs nolūks. Ņemot vērā to, ka šīs personas datu apstrādes pamats var tikt piemērots ļoti plašam pārziņa interešu lokam, tas uzliek pārzinim pienākumu rūpīgi izvērtēt, vai pārziņa intereses katrā konkrētā gadījumā prevalē pār datu subjekta interesēm uz savu personas datu aizsardzību. Līdz ar to, lai izmantotu leģitīmās intereses kā tiesisko pamatu, ir nepieciešams veikt līdzsvarošanas pārbaudi, proti, personas datu pārziņa vai trešo personu likumīgās intereses ir jāsamēro ar datu subjekta interesēm vai pamattiesībām un brīvībām. Turklāt likumīgai šī tiesiskā pamata piemērošanai ir nepieciešama trīs kumulatīvu nosacījumu pastāvēšana vienlaikus: 1) datu pārziņa vai trešo personu, kurām dati tiek atklāti, likumīgu interešu esamība; 2) vajadzība apstrādāt personas datus likumīgo interešu ievērošanai; 3) nosacījums, ka neprevalē tās personas pamattiesības un brīvības, uz kuru attiecas datu aizsardzība. Minētais nozīmē, ka nepietiek tikai ar pārziņa konstatējumu, ka personas datu apstrāde ir nepieciešama leģitīmo interešu sasniegšanai. Lai pamatotos uz VDAR 6.panta 1.punkta “f” apakšpunktu, pārzinim ir jāspēj pierādīt visu trīs elementu esamību.

²² Finanšu ministrijas 2021.gada 15.jūnija vēstule Nr. [...] (DVI reģistrēta ar Nr. [...]).

Atbilstoši ERGO norādītajam, ERGO leģitīmā interese ir apdrošināmo riska izvērtēšana pirms apdrošināšanas līguma noslēgšanas ERGO sniegtajos apdrošināšanas veidos. DVI atzīst ERGO leģitīmo interesi (dažādu risku izvērtēšanu) par pamatotu, jo ERGO kā apdrošināšanas pakalpojumu sniedzējam ir nepieciešams vērtēt dažādus risku ietekmējošus faktoros. Tāpat ERGO norādīja, ka tai ir leģitīma interese apstrādāt no KIB iegūtos datu subjektu personas datus (kredītreitingu), lai veiktu apdrošināmā riska izvērtēšanu un piedāvātu piemērotāko cenu. Lai gan ERGO norādījusi, ka tās interese apstrādāt kredītreitinga datus ir būtiska un nepieciešama, DVI vērs uzmanību, ka šai interesei vienlaikus ir jābūt arī leģitīmai. Proti, jebkura interese – būtiska vai nebūtiska – ja tā ir prettiesiska vai neētiska, tā nevar tikt atzīta par leģitīmu VDAR 6.panta 1.punkta “f” apakšpunkta izpratnē. Tādējādi, ja tiek konstatēts, ka pārzinis apstrādā personas datus savu interešu vārdā, taču ar šādu apstrādi pārkāpj tiesību normās noteiktos personas datu apstrādes aizliegumus, tad šāda personas datu apstrāde nevar tikt atzīta par leģitīmu un atbilstošu VDAR.

29.panta Datu aizsardzības darba grupas²³Atzinumā 06/2014 *par personas datu apstrādātāja likumīgo interešu jēdzienu saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 7.pantu* ir doti mehānismi un ieteikumi, kā veikt interešu līdzsvarošanas pārbaudi, un apstākļi, kuri būtu ņemami vērā, veicot to. Tādējādi līdzsvarošanas pārbaudes procesā ir jāizvērtē vairāki aspekti, tostarp pārziņa leģitīmās intereses būtiskums, datu subjektu intereses u.c. Savukārt, ja ir konstatējams, ka apstrāde varētu radīt kādu no VDAR 75.apsvērumā minētajiem riskiem, nepieciešams īpaši rūpīgi izvērtēt vai pārziņa leģitīmā interese ir pietiekoši būtiska. Tāpat svarīgi ir pēc iespējas ņemt vērā arī datu subjektu individuālo attieksmi u.c.

Veicot datu subjektu interešu novērtējumu, ERGO secinājusi, ka kredītreitinga datu apstrāde var atstāt gan pozitīvas, gan negatīvas sekas. Proti, kredītreitinga datu apstrādes rezultātā apdrošināšanas ņēmējam būs iespēja iegūt tādu apdrošināšanu, kas piemērota viņa finanšu stāvoklim (apdrošināšanas ņēmējam ar labāku kredītreitingu var tikt aprēķināta zemāka apdrošināšanas prēmija, savukārt apdrošinājuma ņēmējam ar sliktāku kredītreitingu var tikt piemērota augstāka apdrošināšanas prēmija). Tādējādi DVI secina, ka ERGO iegūtie kredītreitinga dati var ietekmēt datu subjektam aprēķinātās apdrošināšanas prēmijas apmēru.

DVI norāda, ka OCTA likuma mērķis ir aizsargāt ceļu satiksmes negadījumos cietušo trešo personu intereses un reglamentēt tiesiskās attiecības starp transportlīdzekļu īpašniekiem, tiesīgajiem lietotājiem un apdrošinātājiem sakarā ar transportlīdzekļu īpašnieku un tiesīgo lietotāju civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu. Saskaņā ar OCTA likuma 3.panta otro daļu OCTA polises ir obligātas visiem motorizētajiem transportlīdzekļiem, kas piedalās ceļu satiksmē. Tādējādi secināms, ka OCTA likuma prasības ir vērstas uz to, lai aizsargātu OCTA polises dalībniekus, nevis pasliktinātu viņu stāvokli.

VDAR 75.apsvērumā skaidrots, ka risku fizisku personu tiesībām un brīvībām – ar atšķirīgu iespējamību un nopietnību – var radīt personas datu apstrāde, kas var izraisīt fizisku, materiālu vai nemateriālu kaitējumu, jo īpaši, ja apstrāde var izraisīt diskrimināciju, identitātes zādžību vai viltošanu, finansiālu zaudējumu, kaitējumu reputācijai, ar dienesta noslēpumu aizsargātu personas datu konfidencialitātes zaudēšanu, neatļautu pseidonimizācijas atcelšanu vai jebkādu citu īpaši nelabvēlīgu ekonomisko vai sociālo situāciju; ja datu subjektiem var tikt atņemtas viņu tiesības un brīvības vai atņemta iespēja kontrolēt savus personas datus; ja tiek apstrādāti personas dati, kas atklāj rases vai etnisko piederību, politiskos uzskatus, reliģisko vai filozofisko pārliecību, piederību arodbiedrībai, un ja tiek apstrādāti ģenētiskie dati, veselības dati vai dati par dzimumdzīvi, vai sodāmību un pārkāpumiem vai ar tiem saistītiem drošības pasākumiem; ja tiek izvērtēti personiskie aspekti, jo īpaši analizējot vai prognozējot aspektus attiecībā uz personas sniegumu darbā, ekonomisko situāciju, veselību, personīgām vēlmēm vai interesēm, uzticamību vai uzvedību,

²³ Šī darba grupa tika izveidota saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 29.pantu. Tā ir neatkarīga Eiropas padomdevēja struktūra jautājumos, kas saistīti ar datu aizsardzību un privātumu. Darba grupas uzdevumi ir aprakstīti Direktīvas 95/46/EK 30.pantā un Direktīvas 2002/58/EK 15.pantā.

atrašanās vietu vai pārvietošanos, lai izveidotu vai izmantotu personiskos profilus; ja tiek apstrādāti neaizsargātu fizisku personu, īpaši bērnu, personas dati; vai ja apstrāde ietver lielu personas datu daudzumu un ietekmē lielu skaitu datu subjektu.

Ievērojot minēto un to, ka kredītreitinga dati var ietekmēt datu subjektam aprēķinātās apdrošināšanas prēmijas apmēru, kā arī to, ka OCTA polišu iegāde ir obligāta, DVI secina, ka šāda personas datu apstrāde apdraud OCTA likuma mērķa sasniegšanu un rada risku datu subjekta tiesībām, proti izraisa diskrimināciju (atšķirīgu attieksmi atkarībā no katra datu subjekta kredītreitinga datiem). Līdz ar to, DVI neatzīt ERGO interesi apstrādāt datu subjektu kredītreitinga datus par būtisku un nepieciešamu.

Turklāt DVI ņem vērā, ka kredītreitinga vērtēšana nav obligāta, tātad apdrošinātājs var izvēlēties arī citus riska vērtēšanas faktorus savu leģitīmo interešu īstenošanai. DVI norāda, ka lai gan normatīvais regulējums ļauj apdrošinātājiem pašiem izvēlēties riska vērtēšanas faktorus, tiem jebkurā gadījumā ir jābūt samērīgiem un atbilstoši personas datu apstrādes prasībām. Ņemot vērā, ka par personas datu apstrādes atbilstību VDAR ir atbildīgs pārzinis, tieši pārzinim ir jāizvērtē, vai pastāv tiesisks un godprātīgs mērķis plānotajai personas datu apstrādei, vai šo mērķi ir iespējams sasniegt ar plānoto personas datu apstrādi un vai šo mērķi nav iespējams sasniegt, apstrādājot personas datus mazākā apjomā, citā veidā vai arī neapstrādājot tos vispār. VDAR 5.panta 1.punkta "c" apakšpunktā noteiktā datu minimizēšanas principa pamatā ir prasība, lai personas dati tiktu apstrādāti tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā., t.i. iepriekš noteikto mērķi īstenojot ar minimāli nepieciešamo datu apjomu tā sasniegšanai.

Atbilstoši KIB tīmekļa vietnē norādītajai informācijai²⁴ kredītreitings ir skaitlis, kas norāda uz privātpersonas kredībspēju. Jo augstāks skaitlis, jo augstāka privātpersonas kredībspēja. Kredībspējas aprēķins tiek veikts tuvākiem 12 mēnešiem, savukārt skaitlis tiek iegūts, veicot matemātiskus aprēķinus pēc privātpersonas kredītvēsturē pieejamās informācijas analīzes. Tādējādi secināms, ka kredītreitinga skaitli veido konkrētās personas veikto maksājumu disciplīna un kredītu vēsture, aizdevumu kopējā summa, ienākumi, to caurspīdīgums u.c., kas atzīstama par personas datus saturošu informāciju un ko parasti vērtē bankas un nebanku aizdevēji pirms aizdevumu/kredītu izsniegšanas u.c.

DVI norāda, ka kredītreitinga vērtēšana, iespējams, būtu atbalstāma gadījumā, ja maksājums par OCTA polisi tiktu veikts pa daļām, ar pēcapmaksu u.c., taču klients iegādājoties OCTA polisi, apmaksu veic uzreiz un pilnā apmērā. Tātad nepastāv risks, kas varētu būt saistīts ar klienta maksātspēju, savlaicīgu maksājumu izpildi, iepriekšējām parādsaistībām u.c. Līdz ar to, DVI nekonstatē tādu apstākļu esamību, kas būtu par pamatu Iesniedzēja kredītreitinga vērtēšanai. Tieši pretēji, DVI secina, ka no personas datu aizsardzības viedokļa, kredītreitinga datu apstrāde ir atzīstama par pārmērīgu un konkrētajā gadījumā, Iesniedzēja intereses, kurām nepieciešama personas datu aizsardzība, ir svarīgākas par ERGO leģitīmajām interesēm kredītreitinga datu apstrādē.

Lai gan ERGO privātuma politikā citastarpā ir dota vispārīga atsauce uz kredītinformācijas datu apstrādi, DVI secina, ka konkrētajā gadījumā ERGO bija tiesīga apstrādāt tikai tos Iesniedzēja personas datus un tādā apjomā, kas bija nepieciešami OCTA polises cenas piedāvājuma sagatavošanai, nevis iegūtos Iesniedzēja personas datus izmantot arī kredītreitinga datu apstrādei. Līdz ar to DVI secina, ka gan personas datu vākšanas veids, gan apjoms (vērtējot kredītreitingu) ir pārmērīgs un ERGO ir veikusi Iesniedzēja personas datu apstrādi lielākā apjomā, nekā tas bija nepieciešams konkrētā mērķa sasniegšanai, tādējādi pārkāpjot VDAR 5.panta 1.punkta "c" apakšpunktu.

DVI norāda, ka ERGO, tāpat kā citiem apdrošinātājiem ir iespēja izvēlēties un vērtēt tādu risku ietekmējošos faktorus, lai iepriekš noteikto mērķi īstenotu ar minimāli nepieciešamo datu apjomu tā sasniegšanai. Konkrētajā gadījumā ERGO nav izvērtējusi visas iespējamās alternatīvas savu leģitīmo

²⁴ Privātpersonas kredītreitings : AS Kredītinformācijas Birojs (kib.lv)

interesu sasniegšanai un izvēloties Iesniedzēja kredītreitinga datu apstrādi, nav nodrošinājusi personas datu apstrādi, kas vismazāk skartu Iesniedzēju un tā personas datus. Līdz ar to, DVI secina, ka kredītreitinga datu apstrādi ERGO nevar balstīt uz VDAR 6.panta 1.punkta "f" apakšpunktu, jo konkrētajā gadījumā Iesniedzēja intereses uz savu personas datu aizsardzību prevalē pār ERGO norādīto leģitīmo interesi.

Papildus ņemams vērā arī VDAR 47.apsvēruma pirmajā teikumā noteiktais, ka pārziņa, tostarp tāda pārziņa, kuram personas dati var tikt izpausti, vai trešās personas leģitīmās intereses var būt apstrādes juridiskais pamats ar noteikumu, ka datu subjekta intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības nav svarīgākas, ņemot vērā saprātīgas datu subjektu gaidas, kuru pamatā ir viņu attiecības ar pārzini. Izvērtējot DVI rīcībā esošo informāciju, DVI secina, ka Iesniedzējs datu nodošanas brīdī nevarēja saprātīgi paredzēt vai pieņemt, ka viņa datu apstrāde varētu notikt attiecīgajā veidā, proti, ka OCTA polises cenas piedāvājuma sagatavošanai ERGO apstrādās arī viņa kredītreitinga datus.

Ievērojot šajā lēmumā konstatēto, DVI secina, ka **ERGO ir veikusi Iesniedzēja personas datu apstrādi pretēji VDAR 5.panta 1.punkta "a" un "c" apakšpunktos noteiktajiem personas datu apstrādes principiem un bez VDAR 6.panta 1.punktā noteiktā tiesiskā pamata.**

APL 66.panta pirmā daļa paredz, ka, apsverot administratīvā akta izdošanas vai tā satura lietderību (65.pants), iestāde lemj: 1) par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi; 2) par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai; 3) par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses; 4) par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

DVI savā darbībā īsteno principu "Konsultē vispirms"²⁵, kas paredz, ka DVI darbībai primāri ir preventīva, nevis sodīšanas funkcija, līdz ar to, tās primārie uzdevumi ir efektīva fizisko personu datu aizsardzība (norādījumu par pārziņa veiktajā personas datu apstrādē konstatētajām nepilnībām un ierosinājumu sniegšana to novēršanai) un nelikumīgas personas datu apstrādes gadījumā nepieciešamo darbību veikšana ar mērķi pēc iespējas ātrāk pārtraukt to, tādā veidā mazinot datu subjektam radīto kaitējumu.

VDAR 58.panta 1. un 2.punkts paredz uzraudzības iestādei (DVI) vairākas korektīvās pilnvaras. VDAR 58.panta 2.punkta "b" un "f" apakšpunkts paredz DVI pilnvaras izteikt rājienu pārzinim vai apstrādātājam, ja ar apstrādes darbībām ir tikuši pārkāpti VDAR noteikumi un uzlikt pagaidu vai galīgu apstrādes ierobežojumu, tostarp aizliegumu.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, DVI, ņemot vērā pārkāpuma būtību, smagumu, apstrādātos personas datus, secina, ka pārkāpēja audzināšana likumu ievērošanas cienīšanas garā, kā arī jaunu pārkāpumu novēršana var tikt sasniegta, izsakot ERGO rājienu par tā rīcības neatbilstību likuma prasībām, kā arī uzliekot aizliegumu konkrētajai personas datu apstrādei.

Ņemot vērā minēto, pamatojoties uz VDAR 58.panta 2.punkta "b" un "f" apakšpunktu, FPDAL 23.pantu, APL 63.panta pirmās daļas 2.punktu, **DVI nolemj:**

1) izteikt rājienu par prettiesiski veiktu personas datu apstrādi (apstrādājot Iesniedzēja kredītreitinga datus OCTA polises cenas piedāvājuma sagatavošanai);

2) uzlikt galīgu personas datu (kredītreitinga) apstrādes (iegūšanas, izmantošanas, glabāšanas) aizliegumu OCTA polises risku novērtēšanas procesā.

Pamatojoties uz VDAR 58.panta 1.punkta "e" apakšpunktu un FPDAL 5.panta pirmās daļas 3.punktu, paziņot DVI rakstiski par iepriekš minētā pienākuma izpildi līdz **2021.gada 30.jūlijam**

²⁵ DVI 2017.gada 15.jūnijā parakstīja sadarbības memorandu par "Konsultē vispirms" principa iedzīvināšanu, veicinot valsts pārvaldes iestāžu uz klientu orientētu darbību

(pēdējā diena atbildes iesniegšanai pastā vai nosūtīšanai ar drošu elektronisko parakstu), iesniedzot DVI informāciju par ERGO veiktajiem pasākumiem.

DVI informē, ka minētais lēmums pieņemts saskaņā ar VDAR 56.panta 2.-6.punkta nosacījumiem.

Saskaņā ar FPDAL 24.panta otro daļu, APL 70.pantu, 76.panta otro daļu un 79.panta pirmo daļu šo lēmumu var pārsūdzēt tiesā, ievērojot prasības, kas noteiktas APL 188.panta otrajā daļā, 189.panta pirmajā daļā, likuma "Par tiesu varu" 29.panta trešajā daļā un Tieslietu padomes 2018.gada 5.marta lēmumā Nr.307 "Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām" viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Administratīvās rajona tiesas attiecīgajā tiesu namā pēc ERGO juridiskās adreses atrašanās vietas.

Direktore

J.Macuka

[..]

IZRAKSTS PAREIZS